

TAMPERE.
FINLAND

TAMPERE ASKELEEN EDELLÄ

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030

TAMPERE

Kaupunkiympäristön palvelualue Julkaisuja 1/2022

ALKUSANAT

Tampereen strategiassa 2030 on toivottu tulevaisuuden Tampereen olevan hyvinvoinniva, turvallinen, kestävä sekä vetovoimainen ja elävä. Kävelyn ja kaupunkielämän edistäminen on yksi merkittävä keino näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kävelyn ja kaupunkielämän kehittämiselle on juuri nyt otollinen hetki. Koronapandemian aikana ympärivuotinen ulkoilu, liikkuminen kävellen ja pyörällä sekä omasta ja läheisten hyvinvoinnista huolehtiminen on koettu erityisen tärkeiksi. Tarttuminen kävelykenkiin on aina myös satsaus omaan hyvinvointiin riippumatta siitä, onko matkalla jonnekin vai nauttiiko vapaa-ajasta lenkipolulla. Odotukset rajoitusten jälkeen avautuvalle tapahtumatarjonnalle, ihmisten kohtaamiselle ja yhdessä tekemiselle ovat korkealla.

Ilmastotavoitteet haastavat kaupunkiseutuja ratkaisemaan liikkumista uudella tavalla. Vuodelle 2030 asetetut kansainväliset kestävä kehityksen tavoitteet edellyttävät suuria ja nopeita muutoksia liikkumistottumuksissa. Kaupungin tehtävänä on luoda olosuhteet, joissa kaupunkilaisille on tarjolla arjessa toimivia ja kilpailukykyisiä kestäviä liikkumismahdollisuuksia sekä houkuttelevia ja mielenkiintoisia kaupunkitiloja ja kohtaamispaikkoja. Kuitenkin vasta ihmiset, kävelijät, oleskelijat, tapahtumat ja toiminta sytyttävät kaupungin eloon.

Kävelyyhin panostamalla tuetaan tutkitusti myös keskustan elinvoimaisuutta. Keskustan asiointitutkimus 2021 osoitti, että kävelijät tuovat reilun kolmanneksen keskustan kokonaisostovoimasta. Kävelyolosuhteiden, viihtyisyyden ja siisteyden edistäminen nähtiin myös keinoksi, joka lisäisi ja pidentäisi käyntejä keskustassa.

Kävelijän unelmakaupungin toteutumiseksi on tehtävä määrätietoista työtä kaikilla kaupunkiohjelmoijien palvelualueilla. Nyt valmistuneet Tampereen ensimmäiset kävelyyhin ja pyöräliikenteeseen omina kulkumuotoinaan keskittyvät koko kaupunkia koskevat kehittämissuunnitelmat kiteyttävät konkreettiset tavoitteet ja yhdessä tekemisen raamit seuraaviksi vuosiksi. Ohjelmat laajentavat edistämistyön perinteisestä väyläsuunnittelusta kokonaisvaltaisemmaksi kaupunkikehittämisiksi yhdessä asukkaiden, yhdistysten ja yrittäjien kanssa. Tehdään yhdessä Tampereesta entistä parempi kävelykaupunki – askeleen edellä muita!

Anna-Kaisa Ikonen
Tampereen pormestari
Tampereella 31.5.2022

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat	2	5. Kävely-ympäristön suunnittelun periaatteita	15
1. Johdanto	4	6. Toimenpiteet	16
2. Kävely ja kaupunkielämä Tampereella	6	6.1 Ohjeet ja toimintamallit	18
3. Miksi kävelyä tulee edistää?	8	6.2 Fyysinen ympäristö	22
4. Visio ja tavoitteet 2030	9	6.3 Viestintä ja vuorovaikutus	28
4.1 Jalat alle ja menoksi	10	6.4 Seuranta	32
4.2 Paljon syitä tulla ja jäädä	11	7. Vaikutusten arviointi	35
4.3 Kaupunki suunnitellaan kävelijälle	12	8. Ohjelman ja tavoitteiden seuranta	39
4.4 Kävellessä kesät ja talvet	13	9. Lähteet	41
4.5 Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä	14		

1. JOHDANTO

Lähtökohdat

Kävelyllä ja pyöräliikenteellä on merkittäviä positiivisia vaikutuksia kansanterveyteen, päästöjen vähentämiseen ja ilmanlaatuun, liikennejärjestelmän toimivuuteen, turvallisuuteen, liikkumisen tasa-arvoisuuteen ja kaupunkiympäristöjen viihtyisyyteen. Kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen kunnissa on nostettu keskeiseen rooliin useissa valtakunnallisissa strategioissa ja ohjelmissa, joissa linjataan energia-, ilmasto- ja liikennepoliittisia tavoitteita ja toimenpiteitä. Näihin lukeutuvat mm. valtakunnallinen Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, Kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030, Valtakunnallinen Liikennejärjestelmäsuunnitelma 2021–2032 sekä Fossiilittoman liikenteen tiekartta. Tampereen kaupunkiseutu on tarkentanut valtakunnallisia ohjelmia omalla kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma 2.0:lla. Siinä on määritelty kävelyn edistämiseen liittyviä toimenpiteitä ja seurannan mittareita.

Tampereen kaupunki on tarkentanut valtakunnallisia linjauksia ja tavoitteita omissa strategioissaan ja ohjelmissaan. Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma on Tampereen kestävän kaupunkiliikunnan ohjelmaa (SUMP) toteuttava ohjelma.

TAMPEREEN KAUPUNKISTRATEGIA 2030

linjaa tavoitteeksi mm. olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä ja lisätä kaupungin elinvoimaisuutta, asukkaiden hyvinvointia ja kestävästä liikkumisesta.

PORMESTARIOHJELMA 2021–2025

tarkentaa kaupunkistrategian linjauksia

KANTAKAUPUNGIN YLEISKAAVA ja KESKUSTAN STRATEGINEN OSAYLEISKAAVA

osoittavat kävelykeskustana kehittävät hitaan liikkumisen alueet ja kävelyn ehtoilla kehitettävät keskustatoimintojen alueet.

KESTÄVÄN KAUPUNKILIIKKUMISEN SUUNNITELMA (SUMP)

tavoitteena on kestävän kaupunkiliikunnan periaatteiden sitouttaminen vahvemmin liikkumista koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon.

HIILINEUTRAALI TAMPERE 2030 -TIEKARTTA

kokoo Tampereen ilmastotoimenpiteet. Kävelyä ja pyöräliikennettä koskevat toimenpiteet ovat merkittävässä roolissa osana liikkumiselle asetettujen ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030

Pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma 2030

Pysäköintipolitiikka

Nopeusrajoituspolitiikka

Tampereen ITS-Strategia

Tampereen kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma tarkentaa ja konkretisoi aiemmissa ohjelmissa määritettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä kävelyn ja kaupunkielämän osalta. Visio ja tavoitteet kuvaavat, millaisessa kaupungissa kävelymatkat yleistyvät ja kaupunkielämä kukoistaa. Toimenpideohjelma taas määrittää konkreettiset askeleet ja niiden vastuutahot tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kävely ja pyöräliikenne ovat itsenäisiä kulku-
muotoja, joilla molemmilla on omat ominaisuudet, tarpeet ja vaatimukset. Kumpaan tulee edistää niiden omista lähtökohdistaan. Tämän takia Tampereelle on nyt laadittu samanaikaisesti omat ohjelmat sekä kävelyn ja kaupunkielämän että pyöräliikenteen kehittämiseksi.

Vuorovaikutus ja työn ohjaus

Koko kaupunkia koskeva Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma laadittiin kahdessa osassa laajassa yhteistyössä kaupungin eri palvelualueiden ja -yksiköiden sekä muiden keskeisten sidosryhmien kesken. Vuorovaikutteisen prosessin tavoitteena oli muodostaa yhteinen näkemys ohjelman tavoitteista ja toimenpiteistä sekä sitouttaa kaupungin yksiköt toimenpiteiden toteuttamiseen.

Ohjelman ensimmäinen osa, Kävelyn ja kaupunkielämän visio ja tavoitteet, valmistui vuonna 2018 ensimmäisenä Suomessa. Tavoitteet muodostettiin ideointikyselyn ja kahden vuorovaikutteisen työpajan tuloksia hyödyntäen. Kumppanina työssä toimivat Kaisa Karhula, Susanna Harvio, Minna Raatikka ja Anna Jokiranta sekä

graafikkona Ari Kujala WSP Finland Oy:stä. Työtä ohjasi ohjausryhmä, johon kuuluivat Katja Seimelä, Heljä Aarnikko, Sanna Ovaska ja Timo Seimelä Tampereen kaupungin liikennejärjestelmän suunnittelu -yksiköstä.

Työtä jatkettiin vuoden 2021 aikana toimenpideohjelman laatimisella ja seurannan suunnittelulla. Työn alkaessa järjestettiin laaja poikkihallinnollinen sidosryhmätilaisuus, jossa keskusteltiin työn painopisteistä ja hahmoteltiin kävelyn kehittämistarpeita. Toimenpiteet muodostettiin viidessä eri työpajassa syntyneiden ideoiden pohjalta, ja niitä työstettiin eteenpäin yhteensä neljässätoista yksikkökohtaisessa tapaamisessa. Lisäksi ohjelmaa esiteltiin Tampereen Vanhuseuvostossa, Nuorisovaltuustossa sekä esteettömyystyöryhmässä. Suurin osa vuorovaikutustilaisuuksista toteutettiin yhteistyössä samaan aikaan laaditun Tampereen pyöräliikenteen kehittämisohjelman kanssa.

Toimenpideohjelman ja seurantasuunnitelman laadinnassa kumppanina toimivat Riikka Kallio, Leila Soinio sekä graafikko Ari Kujala WSP Finland Oy:stä. Työtä ohjasi ohjausryhmä, johon kuuluivat Katja Seimelä, Jukka-Antero Aaltonen, Iina Laakkonen, Mirjam Larinkari, Mikko Siitonen sekä Marko Stenström Tampereen kaupungin Kaupunkiympäristön sekä Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueilta.

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman laatiminen on saanut Traficomien liikkumisen ohjauksen valtionavustusta vuodelle 2021.

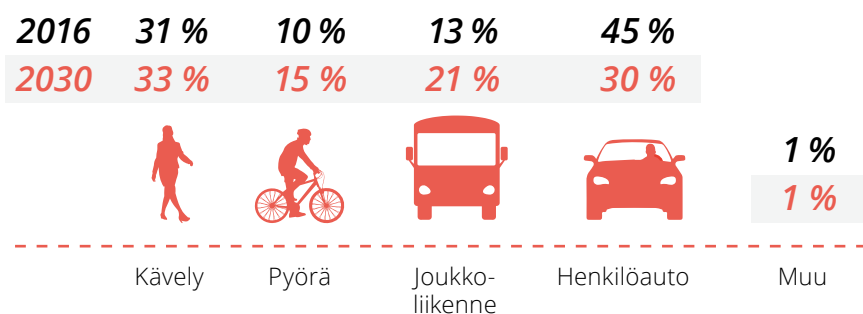

2. KÄVELY JA KAUPUNKIELÄMÄ TAMPEREELLA

Tampereen kaupunki on sitoutunut kestävien kulkumuotojen edistämiseen ja kaupunkiympäristön viihtyisyyden parantamiseen. Tampereen strategian 2030 (Tampereen kaupunki 2021) tavoitteena on lisätä asukkaiden hyvinvointia, parantaa keskustan saavutettavuutta ja elinvoimaa sekä nostaa kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuutta.

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa (Tampereen kaupunki 2020) asetettiin tavoitteeksi **kasvattaa kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta 69 prosenttiin** vuoteen 2030 mennessä (54 % vuonna 2016). Tällä hetkellä kävelyn osuus tamperelaisten kulkutapajakaumasta on noin 31 % (syksyn arkivuorokausi). Erityisen suosittua kävely on alle 2,5 kilometrin matkoilla, joista yli puolet tehdään jalkaisin.

Tamperelaisten kulkutapajakauma (syksyn arjen tilanne)

Muokattu lähteistä Henkilöliikennetutkimus (2016) ja Tampereen Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelma SUMP (2021)

Tuemme asuinalueiden yhteisöllisyyttä ja asukasosallisuutta. **Viihtyisissä ja yhteisöllisissä kaupunkitiloissa kohtaaminen on helppoa.**

Tampereen strategia 2030

Ydinkeskustaa ja aluekeskuksia kehitetään **kävelypainotteisiksi hitaan liikunnan alueiksi**

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpidekokonaisuus 2.5

Kaupunkirakenne tukee kävelyä, pyöräliikennettä ja joukkoliikenteen käyttöä arjen matkoilla.

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan tavoitteita

Jalankulun olosuhteiden kehittäminen on yksi keskeinen yleiskaavoituksen tavoite. Kävelykeskustana kehitettävät hitaan liikkuksen alueet on määritelty ydinkeskustaan Keskustan strategisessa osayleiskaavassa (2017) ja Hervannan ja Hiedanrannan aluekeskuksiin Valtuustokauden 2017–2021 kantakaupungin vaiheyleiskaavassa (2021). Myös Tampereen kantakaupungin yleis-

kaavassa 2040 määritellyillä keskustatoimintojen alueilla (pienempi kuva) liikenneympäristöä tulee kehittää kävelyn ehdoilla. Ydinkeskustaan on määritelty urbaanit jalankulkuakselit ja tärkeät jalankulun reitit. Tavoitteena on ”viiden tähden keskusta”, jossa on elävät kaupunkitilat, korkea-laatuinen kaupunkikuva, monipuoliset palvelut sekä viihtyisät rannat.

Kävelykeskustana kehitettävä hitaan liikkuksen alue:

Liikenneympäristöä on kehitettävä kävelyn ehdoilla. Alueella on parannettava jalankulkijoiden olosuhteita viihtyisien, monipuolisten, laadukaiden ja esteettömien kävelyalueiden, kävelypainotteisten katujen, kävelykatujen ja -reittien avulla. Aluetta on kehitettävä keskustan liikenneverkossuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Maanalaisen pysäköintiverkoston toteuttamisen myötä alueen kadunvarsien pysäköintipaikkoja vähennetään. Alueen kaupunkivihreää on vahvistettava. Hitaan liikkuksen alueella pyöräily on ohjattava ajoradoille lukuun ottamatta pyöräilyn pääreittejä.

Urbaani jalankulkuakseli:

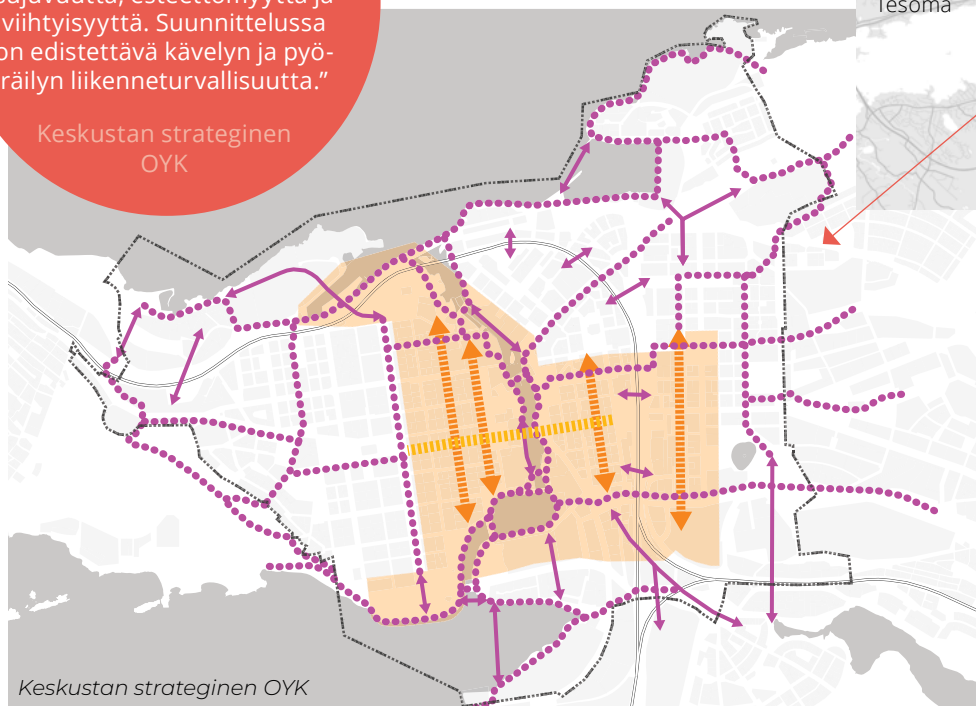
Jalankulun olosuhteita on parannettava viihtyisien kävelyalueiden, kävelykatujen ja kävelypainotteisten katujen avulla. Jalankulkuakselin varrella olevan maankäytön ja toimintojen on tuettava akselin elävyyttä ja aktiivisuutta. Jalankulkuakselin toteutuksen tulee edistää kivijalkakauppaa ja sen toimintamahdollisuuksia.

Keskustan strateginen OYK, kaavamääräykset

YLEISMÄÄRÄYS

”Suunnittelussa ja rakentamisessa tulee parantaa kävely-yhteyksien jatkuvuutta, sujuvuutta, esteettömyyttä ja viihtyisyyttä. Suunnittelussa on edistettävä kävelyn ja pyöräilyn liikenneturvallisuutta.”

Keskustan strateginen OYK

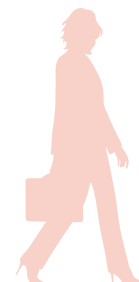
- Kävelykeskustana kehitettävä hitaan liikkuksen alue
- Hämeenkatu
- Urbaani jalankulkuakseli
- Tärkeä jalankulun reitti
- Jalankulun yhteystarve

Keskustan strateginen OYK

3. MIKSI KÄVELYÄ TULEE EDISTÄÄ?

Kävely on olennainen ja usein huomaamaton osa jokapäiväistä liikkumistamme, sillä kuljemme usein jalan kotoa bussipysäkille tai pysäköintipaikalta töihin ja kauppaan. Kävely on kuitenkin myös paljon muuta kuin tapa liikkua paikasta toiseen. Kävellessämme ympäristömme voimakkaammin ja huomaamme ympärillämme olevat pienet yksityiskohdat. Jalkaisin kulkiessa voimme pysähtyä keskustelemaan muiden kanssa, piipahtaa mielenkiintoisen näköiseen liikkeeseen tai istahtaa puiston penkille nauttimaan auringosta ja ympäröivästä ihmisvilinästä. Kävely luokin ympärilleen kaupunkielämää, jota on mahdotonta kokea auton ratissa istuen.

Kävely edistää terveyttä

Kävely on helppo tapa edistää päivittäin kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kävellessä tehty matkat auttavat ylläpitämään terveellisiä elintapoja ja edesauttavat päivittäisen liikuntasuosituksen saavuttamista.

Kävely on tasa-arvoista

Kävely on tasa-arvoisin liikkumismuoto, joka soveltuu kaikenikäisille ja kaikenkuntoisille lompakon koosta riippumatta. Kävelyä tukevat suunnitteluratkaisut edesauttavat kaikkien kaupunkilaisten sujuvaa liikkumista, sillä ne tukevat niin lasten, vanhusten, lastenrattaita työntävien kuin pyörätuolilla liikkuvien liikkumista.

Kävely on päästötöntä

Kävely on kestävä kulkutapa ja sen edistäminen tukee päästöjen vähentämiselle, ilmanlaadun parantamiselle ja ruuhkaisuuden sekä melun vähentämiselle asetettuja tavoitteita.

Kävely lisää kaupungin vetovoimaa

Kävellessä havainnoimme ympäristöämme tarkemmin ja koemme sen voimakkaammin. Keskustan viihtyisyys kasvaa, kun kävelyolosuhteita parannetaan, jolloin myös sen vetovoimaisuus lisääntyy. Kaupunki on mahdollista kokea kaikilla aisteilla.

Kävely lisää turvallisuutta

Ihmiset kaipaavat ympärilleen muita ihmisiä. Mitä enemmän kaupunkitiloissa on kävelijöitä, sitä turvallisemmaksi tunnemme olomme. Jalankulkijan näkökulmasta suunnitelluilla kaduilla ja kaupunkitiloissa liikutaan hitaasti heikoimman ehdoilla, mikä lisää turvallisuutta.

Kävely on hyödyksi liike-elämälle

Sekä kansainvälisten että Tampereella tehtyjen tutkimusten mukaan kävelyn edistäminen tukee kaupallista aktiivisuutta keskustoissa. Tampereen keskustan asiointitutkimuksessa (2021) havaittiin, että kävelijät muodostavat reilun kolmanneksen keskustan kokonaisostovoimasta, ja he kuluttavat vuositasolla keskustan palveluissa enemmän kuin muilla kulkutavoilla keskustaan saapuneet.

4. VISIO JA TAVOITTEET 2030

VISIO *Tampere on viihtyisä, vihreä ja vilkas kaupunki, jossa liikutaan jalkaisin ympäri vuoden. Kävelykaupunkia kehitetään yhdessä – askeleen edellä muita.*

Jalat alle ja menoksi

Liikenne- ja liikkumiskulttuurin edistäminen

Kaupunki suunnitellaan kävelijälle

Toimivaa kävely-ympäristöä tukevat suunnitteluratkaisut

Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä

Yhteiskehittäminen

Paljon syitä tulla ja jäädä

Houkutteleva kaupunkiympäristö ja palveluiden sekä paikkojen verkosto

Kävellen kesät ja talvet

Toimiva kävely-ympäristö ympäri vuoden

4.1 Jalat alle ja menoksi

Liikenne- ja liikkumiskulttuurin edistäminen

Vuonna 2030

Tampereella kävellään, koska se on helppoa, turvallista ja kaikille mahdollista. Kaupungissa vallitsee kävelymyönteinen ilmapiiri, ja kävelystä on tullut monille luontevin tapa liikkua kodin, työn, koulun, palveluiden ja harrastusten välillä. Erityisesti lyhyillä matkoilla kävelyn suosio on kasvanut. Asukkaat ovat tunnistaneet kävelyn myönteiset vaikutukset terveydelle ja kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille, ja yhä useammat saavuttavat päivittäisen liikuntasuosituksen kävellessä tehtävien matkojen ansiosta.

Tietoisuus kävelyn hyödyistä ja sen tunnistaminen varteenotettavaksi tavaksi liikkua ei ole syntynyt itsestään. Tampereella viestitään aktiivisesti eri sidosryhmille kävelyn myönteisistä vaikutuksista ottaen huomioon erilaiset viestintäkanavat ja markkinoinnin keinot. Kävely näkyy paitsi suurempana määränä jalkaisin liikkuvia ihmisiä myös innostavina sisältöinä katukuvassa. Viestintä ei ole vain yksittäisiä tiedotteita silloin tällöin, vaan systemaattista vaikuttamista ja kävelyn kannustamista.

Tavoitteet

4.2 Paljon syitä tulla ja jäädä

Houkutteleva kaupunkiympäristö ja palveluiden sekä paikkojen verkosto

Vuonna 2030

Tampereella keskustojen kadut nähdään laajemmin kuin vain liikennevirtaa välittävänä väylinä ja mahdollisuuksina siirtyä paikasta toiseen. Kadut ovat kaupunkitiloja, jotka yhdessä aukuioiden, torien ja puistojen kanssa muodostavat aktiivisen paikkojen verkoston, missä on mahdollisuuksia viihtyä, viipyä, kokea, kohdata ja nauttia. Näihin tiloihin ovat kaikki tervetulleita ja ne ovat helposti saavutettavissa.

Toimiva viheralueiden verkosto, luontopalvelut ja muu kasvillisuus luovat viihtyisyyttä ja rauhaa vilkkaaseen kaupunkiin. Kaupunkivihreä, historiallisesti kerrostunut kaupunkiympäristö, taide ja valaistus ovat tärkeä osa erityisesti kävelijän kokemusmaailmaa. Kiinnostava ja elävä kaupunki herättelee kaikkia kävelijän aisteja.

Paikkojen verkosto mahdollistaa tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisen ja niihin osallistumisen. Tilojen käyttö on aktiivista, sillä kaupunki kannustaa asukkaitaan hyödyntämään kaupunkitiloja niin pieniin tilaisuuksiin kuin suurempiin konsertteihin ja tapahtumiin. Kaupunkikulttuurin kehittäminen ja siihen osallistuminen onkin Tampereella aktiivista ruohonjuuritasolta lähtien.

Tavoitteet

Keskustoissa on useita syitä tulla käymään. Viipyminen on tehty helpoksi houkuttelevilla palveluilla ja kaupunkitiloilla.

Kaupunki koetaan kaikilla aisteilla. Ympäristötaide ja kaupunkivihreä ovat olennainen osa viihtyisiä kaupunkitiloja.

Tampereen keskustaa kehitetään kävelijän ehdoilla ja elämyksellisenä kokonaisuutena.

Kaupunkikulttuuri on monipuolista ja asukkaat osallistuvat aktiivisesti sen kehittämiseen.

4.3 Kaupunki suunnitellaan kävelijälle

Toimivaa kävely-ympäristöä tukevat suunnitteluratkaisut

Vuonna 2030

Tampereella kaupunki- ja liikennesuunnittelun lähtökohdaksi on ennen kaikkea kävelijä. Kaupunkiympäristö tuntuu ja näyttää ihmisen mittakaavaan sopivalta. Keskustan ja aluekeskusten ratkaisuissa priorisoidaan kävelijän tarpeita, jotta kävellen liikkuminen on turvallista, viihtyisää ja houkuttelevaa. Keskustassa ja aluekeskuksissa tiivis palveluverkosto mahdollistaa asioinnin jalkaisin. Kävely-ympäristöjä kehitetään myös paikalliskeskuksissa ja joukkoliikenteen solmupisteissä.

Kävelyreitit muodostavat Tampereella loogisen verkoston, jota pitkin on helppo suunnistautua. Väyläverkosto yhdistää tärkeimpiä kohteita toisiinsa, jolloin niiden välillä on helppoa liikkua kävellen. Visuaalisesti miellyttävät ja helppoluokuiset opasteet auttavat suunnistautumisessa erityisesti keskustan alueella ja älykkäitä ratkaisuja hyödynnetään opastuksen tukena.

Kävelyä tukevat ratkaisut mahdollistetaan jo kaavoituksessa. Näin myöhemmissä vaiheissa on edellytykset laadukkaiden ratkaisuiden toteuttamiseen. Suunnittelussa huomioidaan keskustan strategisessa osayleiskaavassa ja kantakaupungin yleiskaavassa määritellyt merkittävimmät kävely-yhteydet, kävelyvyöhykkeet sekä aluekeskusten kehittämisen periaatteet.

Tavoitteet

Kävelyreitit muodostavat virikkeellisen, katkeamattoman ja loogisen verkoston.

Kävellen liikkuminen koetaan turvalliseksi.

Päivittäiset palvelut ovat asukkaiden ulottuvilla kävelymatkan päässä.

Suunnitteluratkaisulla mahdollistetaan sujuva liikkuminen jalkaisin. Katu- ja tilaratkaisut on suunniteltu kävelijän näkökulmasta.

4.4 Kävelleen kesät talvet

Toimiva kävely-ympäristö ympäri vuoden

Vuonna 2030

Tampere on aktiivinen ja viihtyisä kaupunki ympäri vuoden. Kesäisin kaupunki on aktiivisimmillaan, mutta ei vaivu horrokseen syksyn koittaessa ja iltojen pimentyessä. Erilaiset tapahtumat hyödyntävät eri vuodenaikojen ominaispiirteitä ja tuovat asukkaille ja vierailijoille mahdollisuuksia osallistua ja nauttia kaupungista. Kaupunkitilat on suunniteltu niin, että ne toimivat tapahtumien näyttämöinä niin kesähelteissä kuin syksyn sateissa ja talven pakkasessakin.

Tapahtumien järjestämisen ja kaupunkitilojen hyödyntämisen lisäksi myös kävelleen liikkuminen on houkuttelevaa läpi vuoden. Ympärivuotiseen kävelyyn kannustetaan ja innostetaan sekä kivi-kaupungissa että ulkoilu- ja virkistysreiteillä. Eri vuodenaikoina liikkuminen on helppoa ja turvallista: talvella ei liukastella eikä kesällä kompastella. Selkeät ja turvalliset kävely-yhteydet säilyvät kaikkina vuodenaikoina myös väliaikaisten liikennejärjestelyjen aikana.

Tavoitteet

Kaupunkitiloissa viihdytään ja niistä on mahdollista nauttia ympäri vuoden.

Kävely on sujuvaa riippumatta siitä missä ja milloin kävellään.

Tapahtumien järjestämisessä hyödynnetään eri vuodenaikoja. Nähtävää ja koettavaa on läpi vuoden.

Väliaikaisissa liikennejärjestelyissä huomioidaan kävellyn sujuvuus ja turvallisuus.

4.5 Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä

Yhteiskehittäminen

Vuonna 2030

Tampereella kaupungin kehittäminen on kaikkien yhteinen asia ja mahdollisuuksia yhteiskehittämiseen on useita. Vaikuttaminen on tehty helpoksi, sillä jokainen voi osallistua itselle sopivimmalla tavalla. Suunnittelu- ja kehitysprosessit lähtevät ruohonjuuritasolta vuorovaikutuksessa asukkaiden ja yrittäjien kanssa. Tampereella ei pelätä kokeilla uusia ideoita ottaa kaupunkilaiset mukaan suunnitteluun vaan rohkeasti testataan, mitkä osallistumisen ja kehittämisen keinot sopivat omaan kaupunkiin parhaiten. Tampereella vallitsee avoin yrityksen ja erehdyksen salliva ilmapiiri.

Rohkeat kokeilut ja kävelyä edistävät ratkaisut ovat mahdollisia poliittisen päätöksenteon kautta. Päätöksentekijät ovat sitoutuneet asetettuihin tavoitteisiin ja ymmärtävät, miten niiden tulee näkyä niin suunnitteluratkaisuissa kuin rahoituksessa.

Kaupunkiorganisaation sisällä kehitystyötä tehdään yhdessä palvelualueiden rajat ylittäen. Kävelyn ja laadukkaiden kävely-ympäristöjen edistäminen on kaikkien asia, ja eri palvelualueet ovat tunnistaneet omat keinonsa kävelyn edistämiseen. Osaaminen erilaisissa kävelyn suunnitteluratkaisuissa ja kehityshankkeissa on korkeatasoista.

Tavoitteet

Kaupungin kehittämiseen osallistuvat kaikki.

Kaupunki tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja ottaa kantaa.

Päätöksentekijät ovat sitoutuneet kävelyn edistämiseen, mikä näkyy politiikassa, suunnitteluratkaisuissa ja rahoituksessa.

Rohkeilla kokeiluilla testataan uusia ideoita. Yrityksen ja erehdyksen kautta opitaan ja kehitytään.

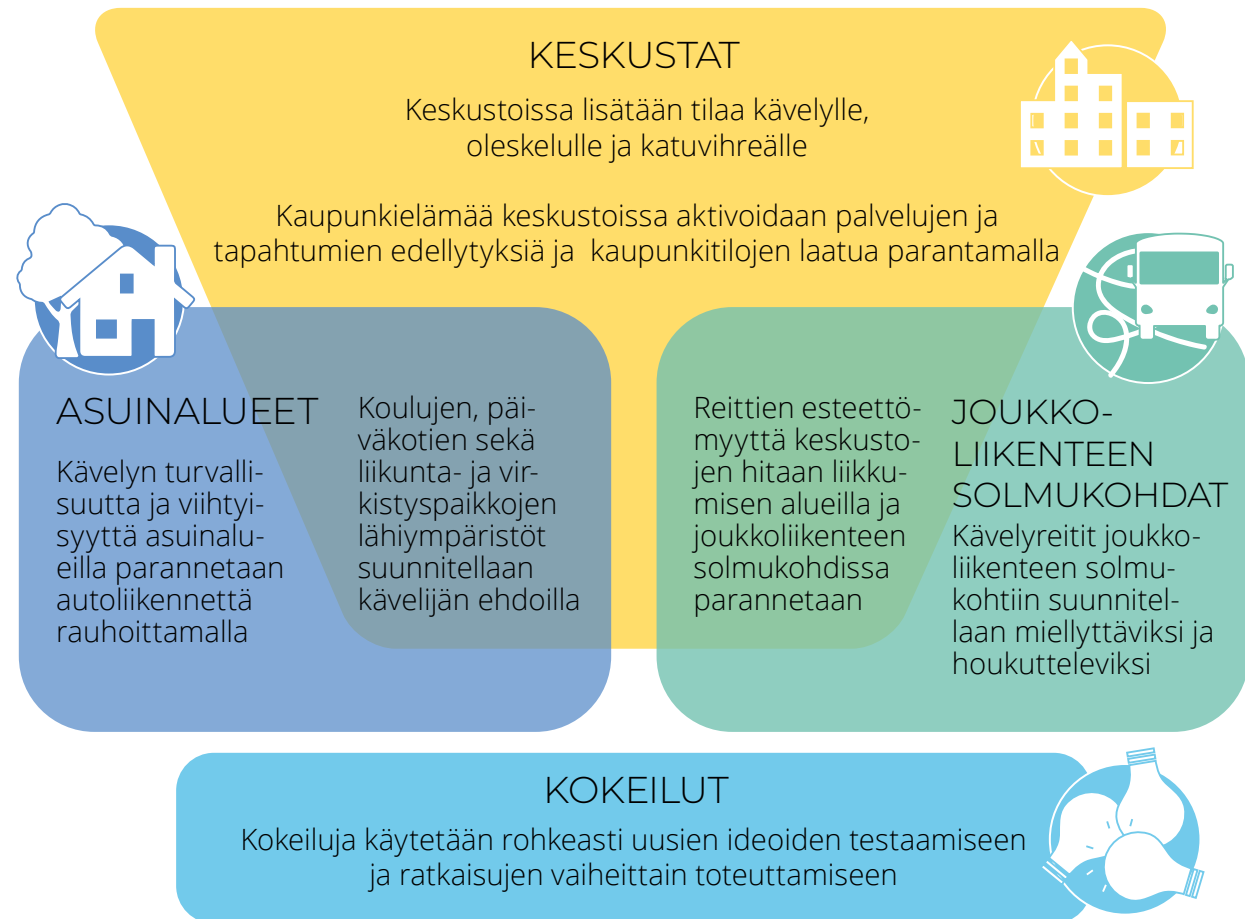

5. KÄVELY-YMPÄRISTÖN SUUNNITTELUN PERIAATTEITA

Kävely-ympäristön suunnittelun periaatteisiin on nostettu keskeisimmät linjaukset, joilla kävelyn olosuhteiden kehittymistä Tampereella halutaan edistää. Suunnittelun periaatteet tuovat yleiskaavan ja Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelman (SUMP) linjauksia astetta konkreettisemmalle tasolle. Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman toimenpiteet tarkentavat osaltaan suunnittelun periaatteita.

Suunnitteluperiaatteet toimivat kävely-ympäristön suunnittelua ja rakentamista ohjaavina linjauksina kaavoituksessa sekä katujen, torien, aukoiden ja joukkoliikenteen solmukohtien suunnittelussa. Tarkempaa suunnittelua ohjaavat tämän ohjelman toimenpiteissä esitetyt kävelyn tavoiteverkko sekä kaupunkitilaohje, jota täydennetään mm. kävelyn ja katuvihreän suunniteluohjeilla.

Keskustoja, asuinalueita ja joukkoliikenteen solmukohtia koskevien periaatteiden lisäksi mukaan on nostettu vahvistettavana toimintamallina kävely-ympäristön kokeilut. Kokeilut mahdollistavat uusien ideoiden ja ratkaisujen testaamisen ja vaiheittaisen toteuttamisen.

6. TOIMENPITEET

Tampereen kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma sisältää yhteensä 26 koko kaupungin kattavaa toimenpidettä. Toimenpiteet toteutetaan vuosien 2022–2027 aikana. Toimenpiteet on ryhmitelty niiden sisällön mukaan neljään kokonaisuuteen: ohjeisiin ja toimintamalleihin, fyysiseen ympäristöön, viestintään ja vuorovaikutukseen ja seurantaan. Yhteenveto toimenpiteistä on esitetty seuraavalla sivulla.

Toimenpiteiden muodostamisessa hyödynnettiin ohjelman aloitustilaisuudessa esiin nostettuja kehitystarpeita, joiden pohjalta toimenpiteitä ideoitiin teemoittain järjestetyissä asiantuntijatyöpajoissa. Tämän jälkeen toimenpiteitä tarkennettiin ja viimeisteltiin niiden toteuttamisesta vastuussa olevien yksiköiden kanssa käydyissä keskusteluissa. Osa työpajoista, sidosryhmätapaamisista ja yksikkökeskusteluista oli yhteisiä samanaikaisesti tekeillä olleen Tampereen pyöräliikenteen kehittämisohjelman kanssa.

Kävelyn ja kaupunkielämän olosuhteiden parantaminen edellyttää laajaa yhteistyötä kaupungin organisaation, asukkaiden, yhdistysten ja yritysten kanssa. Kaupungin toimijoilla tulee olla yhteinen näkemys tavoitteista ja käytävistä keinoista. Toimenpiteiden muodostamisen aikana käydyin vuoropuhelun tavoitteena oli varmistaa jokaisen työhön osallistuvan yksikön tietoisuus omasta roolistaan, parantaa sitoutu-

mista toimenpiteiden toteuttamiseen ja tiivistää yhteistyötä yksiköiden välillä.

Toimenpiteiden sisältö ja toteuttamisen vastuut on kuvattu tarkemmin seuraavilla sivuilla. Toimenpiteet ovat pääsääntöisesti projektikokonaisuuksia, joiden tarkempi sisältö määritellään projektin käynnistämisen yhteydessä. Toimenpiteen käynnistäminen on päävastuutahon vastuulla (esitetty lihavoituna). Toimenpiteiden vastuutahoiksi on nimetty toteuttamisen kannalta keskeisimmät tahot. Osa toimenpiteistä on kokonaan tai osittain yhteisiä pyöräliikenteen kehittämisohjelman kanssa. Nämä toimenpiteet on merkitty pyöräsymbolilla.

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma hyväksytään kaupunginhallituksessa. Tämän jälkeen toimenpiteiden toteuttaminen aloitetaan niiden priorisoinnilla ja aikataulutamisella seuraavan viiden vuoden aikajaksolle. Jatkossa palvelualueiden vuosisuunnitelmissa tulee varautua ohjelman toteuttamiseen varaamalla toimenpiteiden toteuttamiseen riittävät henkilösursit ja rahat. Toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikuttavuutta seurataan vuosittain sekä kaupunkiympäristön että elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueiden johtoryhmissä. Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma toimenpiteineen päivitetään seuraavan kerran valtuustokaudella 2025–2029.

Käytetyt lyhenteet:

Kaupunkiympäristön palvelualue (KAPA)

AKA = Asemakaavoitus
HATA = Hallinto- ja talouspalvelut
IOH = Infraomaisuuden hallinta
KATIVA = Katutilavalvonta
LISU = Liikennejärjestelmän suunnittelu
NYSSE = Joukkoliikenne
PATE = Paikkatietoyksikkö
RARY = Rakennuttaminen
RAVA = Rakennusvalvonta
TEKSU = Kuntatekniikan suunnittelu
VIHU = Viheralueet ja hulevedet
YKA = Yleiskaavoitus
YSU = Ympäristönsuojelu

Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualue (EKI)

AKEPA = Asumisen kehittäminen ja palvelutilaverkot
Keskustahanke = Viiden tähden keskusta-kehitysohjelma
KITO = Kiinteistötoimi
TIHA = Tilaomaisuuden hallinta

Sivistyspalvelujen palvelualue (SIPA)

LIINU = Liikunnan ja nuorison palveluryhmä, Olosuhdepalvelut
KAMU-tiimi = Osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden tiimi

Infran kunnossapito = Tampereen Infra Oy:n kunnossapitopalvelut
PATI = Tampereen Infra Oy:n paikkatietopalvelut
TIPA = Tampereen Tilapalvelut Oy
Seututsto = Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
BusinessTampere = Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyritys Business Tampere Oy

Toimenpiteet 2022–2027

Ohjeet ja toimintamallit

1. Kävelyn suunnitteluohjeet
2. Kaupunkivihreän suunnitteluohjeet ja -prosessi
3. Kävely-ympäristöjen aktiiviset julkisivut
4. Fyysisen ympäristön kokeilut
5. Talvikaupunkiohjelma
6. Henkilöresurssit
7. Määrärahat

Fyysinen ympäristö

8. Kävelyn tavoiteverkko ja toteutusohjelma
9. Aukioiden ja keskustan ranta-alueiden kehittäminen
10. Autoliikenteen rauhoittaminen keskustoissa ja asuinalueilla
11. Ulkoilu- ja virkistysreittien käyttöperiaatteet
12. Kävelyreittien opastus
13. Kävelyreittien talvihoidon laatu
14. Tilapäisten liikennejärjestelyjen esteettömyys
15. Työmaiden valvonta
16. Katujen ja aukioiden puhtaanapito

Viestintä ja vuorovaikutus

17. Kävelyn viestintä ja markkinointi
18. Aktiiviset koulumatkat
19. Asukas- ja sidosryhmäyhteistyö
20. Julkisen tilan monipuolinen käyttö
21. Kävelykartat
22. Kävelyn ja kaupunkielämän katsaus

Seuranta

23. Kävelyvirtojen seuranta
24. Kaupunkitilan ja sen käytön seuranta
25. Liikkumistottumusten seuranta
26. Infraomaisuus- ja kustannustietojen seuranta

6.1 Ohjeet ja toimintamallit

Yhteisesti hyväksytyt ja kaikkien kaupunkisuunnittelua tekevien tiedossa olevat ohjeet ja toimintamallit ovat avain laadukkaan kävely-ympäristön suunnitteluun, toteutukseen ja käytettävyyteen. Kaavoituksessa sekä liikenne-, ympäristö- ja hankesuunnittelussa tulee olla yhteneväiset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet kävely-ympäristöjen toteutukseen. Talvihoidon, kunnossapidon ja tilapäisten liikennejärjestelyjen tulee pohjautua samoihin tavoitteisiin, jotta kävelyreitit ovat käytettävissä kaikissa tilanteissa.

Tampereelta puuttuu kävely-ympäristöjen kokonaisvaltaisen suunnittelun ohjeistus. Lisäksi esimerkiksi katualueiden ja kokeilujen suunnitteluprosesseista puuttuvat yhteisesti sovitut toimintamallit. Ohjeisiin ja toimintamalleihin liittyvillä toimenpiteillä pyritään siihen, että kävely-ympäristöjen suunnittelussa huomioidaan kokonaisvaltaisesti kaikki laadukkaaseen kävely-ympäristöön liittyvät elementit, ja varmistetaan, että niistä vastaavat tahot ovat mukana suunnitteluprosesseissa alusta alkaen. Toimenpiteillä pyritään lisäämään kaupungin eri toimialojen yhteistyötä ja selkeyttämään vastuita kävelyn edistämisyössä.

1. Kävelyn suunnitteluohjeet

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisen jalankulun suunnitteluohjeen laatimiseen ja hyväksytään se Tampereella käytettäväksi.
- 2 Täydennetään valtakunnallisia jalankulun suunnitteluohjeita Tampereen suunnitteluperiaatteilla ja linjauksilla. Sisällytetään suunnitteluohjeeseen kokonaisvaltaisesti hyvän kävely-ympäristön elementtejä ja linjataan pyöräliikenteen rooli ja ratkaisut aukioilla ja kävelykaduilla.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU
- 2 LISU, YKA, AKA, VIHU, TEKSU, TIHA

2. Kaupunkivihreän suunnitteluohjeet ja -prosessi

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Laaditaan ohjeistus kaupunkivihreän suunnitteluun. Ohjeistuksessa määritellään mm. erilaisten kaupunkivihreäratkaisujen vaatimat tilantarpeet ja erilaiset mahdollisuudet hyödyntää kaupunkivihreää hulevesien käsittelyssä.
- 2 Noudatetaan asemakaava- ja aluesuunnitteluhankkeissa Tampereen kaupunkipuulinjauksen tavoitteita katuvihreän säilyttämisestä ja lisäämisestä.
- 3 Määritellään kadut, joiden saneerauksessa tulee huomioida mahdollisuus lisätä uusia katupuita.
- 4 Kaupunkivihreän suunnittelun tavoitteet asetetaan yhdessä vihersuunnittelijoiden kanssa katualueiden tarjous- ja suunnitteluprosessissa.

VASTUUTAHOT

- 1 VIHU
- 2 VIHU, AKA, LISU, TEKSU
- 3 VIHU, YKA
- 4 VIHU, LISU, TEKSU

3. Kävely-ympäristöjen aktiiviset julkisivut

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Asemakaavoissa edellytetään katutasoon liiketiloja ja muita katutilaa aktivoivia toimintoja keskuksissa ja joukkoliikenteen solmupisteiden ympäristöissä. Valmistellaan rakennusvalvonnan rakentamistapaohje, jossa ohjataan avoimen ja muuntojoustavan kivijalkakerroksen toteuttamiseen.
- 2 Hankesuunnitteluvaiheessa terassitoiminnan ja ulkomyyntin ratkaisut suunnitellaan ottaen huomioon jalankulkuvirtojen suuruus.
- 3 Täydennetään rakennusvalvonnan mainosohjetta liiketilojen elävöittämisen ohjeistukseksi, jossa kuvataan miten katutason liiketilojen toimijat voivat osallistua kävely-ympäristön elävöittämiseen katujaksollaan esteettisesti yhtenäisesti ja varmistaen liikkumisen turvallisuus ja esteettömyys. Tiedotetaan ohjeesta kiinteistöille ja liiketilojen toimijoille.

VASTUUTAHOT

- 1 **AKA, RAVA**
- 2 **RAVA, TIHA, LISU, KATIVA**
- 3 **RAVA, Keskustahanke, VIHU, LISU, Viestintä**

4. Fyysisen ympäristön kokeilut

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Laaditaan fyysisen ympäristön kokeilujen toimintamalli, jossa kuvataan kokeilujen vetovastuu, lupamenettely, kohteiden valintakriteerit, kustannusten jako yksiköiden kesken, osallistumisen ja viestinnän periaatteet ja vaikutusten arviointi.
- 2 Resursoidaan ja toteutetaan vuosittain vähintään 3 kävely-ympäristön kokeilua. Viestitään kokeiluista niiden kaikissa vaiheissa pyrkien luomaan ilmapiiri, jossa kokeilu on koko kaupungin yhteinen.
- 3 Arvioidaan kokeilujen vaikutukset ja vakiinnutetaan onnistuneet ratkaisut osaksi normaalia käytäntöä.

VASTUUTAHOT

- 1 **LISU, Keskustahanke, TIHA, VIHU, TEKSU, RARY, KATIVA, RAVA, KAMU-tiimi, Viestintä**
- 2 3 **vastuutaho toimintamallin mukaisesti**

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

5. Talvikaupunkiohjelma

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

Laaditaan kehittämisohjelma, jonka tavoitteena on lisätä kaupunkitilan käytettävyyttä myös pimeinä ja lumisina vuodenaikoina. Ohjelmassa ja sen toimenpiteissä kuvataan minkälaisia toimintoja kaupunkiin tavoitellaan eri vuodenaikoina ja minne niiden toivotaan sijoittuvan.

VASTUUTAHOT

Tapatumapalvelut, Keskustahanke, AKA, VIHU, LISU, Tampere tunnetuksi ry

6. Henkilöresurssit

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Rekrytoidaan liikennejärjestelmän suunnittelun, kuntatekniikan suunnittelun ja rakennuttamisen yksiköiden yhteinen vuorovaikutus- ja viestintäasiantuntija.
- 2 Lisätään resursseja katutilavalvontaan ja rakennuttajille työmaiden valvontaan.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU, TEKSU, RARY, Viestintä
- 2 KATIVA, RARY

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

7. Määrärahat

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Varataan vuosittain 25–30 euroa per asukas pyöräliikenteen ja kävelyn olosuhteiden kehittämiseen (vuoden 2021 asukasmäärällä noin 6,1–7,4 M€). Summa ei sisällä uusien alueiden yhteydessä rakennettavaa kävelyn ja pyöräliikenteen tavanomaista infrarakentamista.
- 2 Varmistetaan jalankulkuväylien talvihoidon määrärahan riittävyys suhteessa kasvavaan verkostoon ja korkeamman laatutason väylien lisääntymiseen.

VASTUUTAHOT

- 1 **Rakennuttamisjohtaja**, TEKSU, LISU
- 2 IOH, LISU

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

6.2 Fyysinen ympäristö

Parhaimmillaan kaupungin kadut, aukiot, torit ja puistot muodostavat loogisen, miellyttävän ja viihtyisän kaupunkitilojen verkoston. Laadukas ja turvallinen kävely-ympäristö on edellytys itsenäiselle aktiiviselle liikkumiselle ja keskustojen elinvoimaisuudelle. Laadukkaan ympäristön syntyminen edellyttää sen suunnitelmallista kehittämistä kaikissa vaiheissa kaavoituksesta suunnitteluun ja ylläpitoon.

Fyysisen ympäristön parantamisen haasteena nykytilassa on pitkäjänteisen ja tavoitteellisen ohjelmoinnin ja suunnitelmien puute niin suurissa kehityshankkeissa kuin pienten parannustöiden toteuttamisessa. Fyysiseen ympäristöön liittyvät toimenpiteet tähtäävät konkreettisten muutosten toteuttamiseen kaupunkiympäristössä. Toimenpiteillä parannetaan jalankulun turvallisuutta, sujuvuutta ja esteettömyyttä sekä lisätään kaupunkitilojen houkuttelevuutta oleskeluun ja vapaa-ajanviettoon.

8. Kävelyn tavoiteverkko ja toteutusohjelma

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Määritellään kävelyn pääreitit ja teemareitit. Otetaan määrittelyssä huomioon myös korttelien läpi kulkevat reitit ja virkistys-, ulkoilu- ja rantareitit. Viedään kaikki kävelyn tavoiteverkot Oskariin.
- 2 Inventoidaan tavoiteverkon nykytila ja priorisoidaan kehittämistä vaativat kohteet. Laaditaan kehitettävälle reiteille ja kävely-ympäristöille tarvittavat suunnitelmat ideasuunnitelmista toteutussuunnitelmiin ja ohjelmoidaan toteutus.
- 3 Kootaan kävely-ympäristöjen pienistä ja nopeista esteettömyyttä, turvallisuutta ja viihtyisyyttä parantavista toimenpiteistä ”Pienten hankkeiden paketti”. Sovitaan toimintamalli pienten korjaustarpeiden keräämiseen, kohteiden suunnitteluun ja toimeenpanoon. Yhteensovitetään ohjelmointi pyöräliikenteen pienten hankkeiden paketin kanssa.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU, YKA, AKA, Keskustahanke, VIHU, LIINU, KITO, NYSSE
- 2 Reitin haltija (LISU, VIHU, LIINU tai KITO)
- 3 LISU, VIHU, Keskustahanke, TEKSU, RARY, Infran kunnossapito

9. Aukioiden ja keskustan ranta-alueiden kehittäminen

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Laaditaan selvitys aukioiden ja keskustan ranta-alueiden kokonaisvaltaisesta kehittämistarpeesta.
- 2 Tunnistetaan ja aikataulutetaan kohteet, jotka edellyttävät kokonaisvaltaista kehittämistä sekä kohteet, joita voidaan kehittää pienillä parannustoimilla (ks. toimenpide 8). Sovitaan suunnittelun ja toteutuksen prosessista ja vastuista.

VASTUUTAHOT

- 1 2 VIHU, TEKSU, Keskustahanke, AKA, LISU, RAVA, TIHA, NYSSE

10. Autoliikenteen rauhoittaminen keskustoissa ja asuinalueilla

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Liikenteen rauhoittamisen keinoin vähennetään läpiajoa ja hillitään autoliikennettä aluekeskusten ja asuinalueiden tonttikaduilla ja muilla vähäliikenteisillä kaduilla. Tavoitteena on mahdollistaa turvallinen ja rauhallinen liikkumisympäristö kävelyyn, oleskeluun ja ajoradalla pyöräilyyn.
- 2 Koulujen ja päiväkotien lähiympäristöissä alennetaan nopeusrajoituksia ja varmistetaan kadunylityspaikkojen turvallisuus. Saattoliikenteen paikat osoitetaan turvallisen kävelymatkan päähän koulusta tai päiväkodista. Koulujen huoltoliikenne osoitetaan pois välituntialueilta.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU, TEKSU, RARY, AKA
- 2 LISU, AKEPA, TEKSU, RARY

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

11. Ulkoilu- ja virkistysreittien käyttöperiaatteet

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Tarkastellaan kokonaisuutena eri käyttäjäryhmien (kävely, juoksu, pyöräily, maastopyöräily, hiihto) tarpeita eri vuodenaikoina Tampereen viher- ja ulkoilualueilla. Sovitaan periaatteet reittien käyttöön, opastukseen ja ylläpitoon.
- 2 Suunnitellaan ja toteutetaan periaatteiden mukainen opastus ja mahdolliset reittiparannukset.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU, VIHU, LIINU, KITO, YSU, YKA, IOH, Metsähallitus
- 2 Reitin haltija (LISU, VIHU, LIINU TAI KITO)

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

12. Kävelyreittien opastus

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

Laajennetaan keskustan kävelyn opastekonseptin mukaista opastusta aluekeskuksiin ja täydennetään opastusta ydinkeskustassa. Kehitetään opastuksen digitaalisia palveluita ja kieliversiota.

VASTUUTAHOT

LISU, Suhdetoiminta ja markkinointi -tiimi

13. Kävelyreittien talvihoidon laatu

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Tehdään selvitys talvihoidon vaikutuksista eri kävelijäryhmien liikkumismahdollisuuksiin ja niistä syntyviin vaikutuksiin.
- 2 Selvitetään edellytykset tärkeimpien jalkakäytävien talvihoidon ottamisesta kiinteistöiltä kaupungin hoitoon.
- 3 Määritellään ja resursoidaan kaupungin kokonaishyödyn kannalta tarkoitukseenmukaiset kävelyreittien kunnossapitoluokat ja niiden laatuvaatimukset.
- 4 Kehitetään kunnossapidon menetelmiä, hoitotoimenpiteiden oikeaa ajoitusta ja synkronointia. Tavoitteena parempi laatu erityisesti seuraavissa tunnisteissa ongelmissa: polanteen syntymisen estäminen, polanteen poisto, sohjon poisto, jäätyneen sohjon poisto ja jalkakäytävälle, suojateiden kohdille ja pyörätielle auratun lumivallin nopea poisto. Kielletään liuskeisen sepelin käyttö.
- 5 Kokeillaan korkeatasoisempaa talvihoitoa yhdellä esteettömyyden erikoistason reitillä. Tehdään toteutus laajassa vuorovaikutuksessa tilaajan, urakoitsijan ja käyttäjien kesken.
- 6 Arvioidaan katulämmityksen elinkaarikustannus verrattuna talvihoitoon ja liukkaudesta johtuviin tapaturmiin ja liikkumattomuuteen. Linjataan katulämmityksen kustannusten kohdentamisesta (kaupunki/kiinteistö). Kävelykatujen kehittämisen yhteydessä selvitetään mahdollisuus toteuttaa katulämmitys.

VASTUUTAHOT

- 1 **LISU**, IOH, INFRAn kunnossapito, Sosiaali- ja terveystoimi TAI hyvinvointialue
- 2 **IOH**, INFRAn kunnossapito
- 3 **IOH**, LISU, VIHU, KITO, LIINU
- 4 **5 INFRAn** kunnossapito, IOH, PATI, PATE
- 6 **LISU**, RARY, IOH, TEKSU, Keskustahanke

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

14. Tilapäisten liikennejärjestelyjen esteettömyys

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Päivitetään dokumentti ”Työ kadulla tai muulla yleisellä alueella, määräykset ja ohjeet” ottaen huomioon erityisesti esteettömysohjeistus ja talvikunnossapidon laadun säilyminen myös tilapäisten liikennejärjestelyjen aikana. Päivitetään myös tilapäisten liikennejärjestelyjen periaatekuvat ja lisätään periaatekuvia toistuvien tapahtumien aikaisista tilapäisistä liikennejärjestelyistä.
- 2 Tarkistetaan katuluvan taksa seuraavan päivityksen yhteydessä ottamaan huomioon jalankulun ja pyöräliikenteen tärkeimmät reitit ja esteettömyyden erikoistason reitit.
- 3 Selvitetään mahdollisuus lisätä koulutus katuluvan ehdoksi. Koulutuksen tavoitteena on varmistaa, että lupien hakijat tuntevat hyvin katuluvan ehdot ja niiden taustat sekä tilapäisten liikennejärjestelyjen hyvät käytännöt. Räätelöidään mahdollinen koulutus Tampereen omia tarpeita vastaavaksi ja sisällytetään koulutukseen osiot esteettömyydestä ja pyöräliikenteestä.
- 4 Aikaistetaan tilapäisten liikennejärjestelyjen suunnittelua hankkeissa edellyttämällä tilapäisten liikennejärjestelyjen suunnitelma sekä kadunrakennushankkeiden että talonrakennushankkeiden tarjouskilpailuissa. Tarjouskilpailussa tilapäisten liikennejärjestelyjen suunnitelma pisteytetään, jotta suunnitelmissa saavutetaan haluttu laatu.
- 5 Liittymäkohtalausunnossa edellytetään hankkeeseen ryhtyvältä arviota tilapäisten liikennejärjestelyjen tarpeesta. Katutilavalvonta voi antaa pyydettäessä lausunnon teknisestä suunnitelmasta.

VASTUUTAHOT

- 1 2 **KATIVA**, LISU, IOH
- 3 **KATIVA**
- 4 **RARY, TEKSU, TIHA**, TIPA
- 5 **RAVA**, KATIVA

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

15. Työmaiden valvonta

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Määritellään kriteerit tilapäisten liikennejärjestelyjen valvontaan ja laaditaan työmaiden omavalvontaan tarkistuslista. Tarkistuslistaan sisällytetään myös jalankulkureittien ja pyöräteiden minimivaatimukset. Edellytetään rakennuttajilta tarkistuslistan käyttöä.
- 2 Käytetään tilapäisten liikennejärjestelyjen kriteerejä sopimussakkojen perusteena ja otetaan sopimussakkojen käyttö osaksi normaalia valvontatoimintaa kaupungin tilaamissa katutöissä.

VASTUUTAHOT

- 1 **KATIVA**, RARY
- 2 **RARY**, KATIVA

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

16. Katujen ja aukoiden puhtaanapito

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Päivitetään ydinkeskustan puhtaanapitoluokitus ja tarkistetaan viikonloppusiivouksen kattavuus ydinkeskustan keskeisillä alueilla.
- 2 Arvioidaan vaihtoehtoisia ratkaisuja keskustan ydinalueiden jätehuoltoon.

VASTUUTAHOT

- 1 2 **IOH**, INFRAn kunnossapito

6.3 Viestintä ja vuorovaikutus

Viestinnän ja vuorovaikutuksen keinot tukevat kävely-ympäristön olosuhteiden kehittämistä. Viestinnällä ja vuorovaikutuksella halutaan kannustaa asukkaita valitsemaan kävely jokapäiväiseksi tavaksi liikkua arjessa. Asukkaiden toivotaan huomaavan Tampereen hienot kävelymahdollisuudet ja kävelyn vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin. Asukasosallistumisella halutaan saada asukkaiden tarpeet paremmin kuuluviin.

Viestintää ja vuorovaikutusta tulee tehdä nykyistä suunnitelmallisemmin ja avoimemmin niin asukkaiden, koululaisten, yrittäjien, matkailijoiden kuin muidenkin sidosryhmien suuntaan. Viestintään ja vuorovaikutukseen liittyvillä toimenpiteillä pyritään lisäämään kävelystä ja siihen liittyvistä ajankohtaisista hankkeista viestimistä sekä lisäämään asukas- ja sidosryhmäyhteistyötä kävelyn ja kaupunkielämän kehittämiseksi. Lisäksi toimenpiteiden avulla parannetaan pienten kaupunkitapahtumien järjestämisen ja katutilan vuokrauksen edellytyksiä sekä houkuteltaan asukkaita ja matkailijoita tutustumaan kaupunkiin jalkaisin.

17. Kävelyn viestintä ja markkinointi

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Lisätään ajankohtaisista hankkeista viestimistä kaupungin kanavissa (mediatiedotteet, uudistuvat verkkosivut, kaupungin sosiaalisen median kanavat ja Tampere-lehti). Sovitaan kärkiviestit, toimintatavat ja vastuut. Seurataan viestinnän toteutumista ja onnistumista.
- 2 Kootaan vuosikello vuosittain toistuvista kävelyn ja pyöräliikenteen kampanjoista, joita nostetaan viestinnässä esiin. Täydennetään vuosikelloa vuosittain vaihtuvilla asioilla, kuten valmistuvien hankkeiden viestintäajankohdilla.

VASTUUTAHOT

- 1 2 LISU, Viestintä, Hiilineutraalit teot -kehitysohjelma, TEKSU, RARY

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

18. Aktiiviset koulumatkat

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Laaditaan koulukohtaisesti infopaketti turvallisesta koulumatkaliikumisestä, jolla kannustetaan aktiiviseen omatoimiseen koulumatkaan ja tiedotetaan liikennesäännöistä. Ohjeistus lisätään Wilmaan ja koulun nettisivulle. Käydään vanhempainilloissa läpi koulumatkaan ja aktiiviseen liikkumiseen liittyviä asioita.
- 2 Kannustetaan kouluja sisällyttämään kestävän liikkumisen sisältöjä omiin vuosisuunnitelmiin esim. harrastamisen ja liikkumisen edistämisen portaisiin. Kannustetaan vanhempainyhdistyksiä järjestämään suojatiepäivystyksiä.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU, SIV, Koulut/rehtori
- 2 SIV, LISU, NYSSE

19. Asukas- ja sidosryhmäyhteistyö

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Kehitetään yhteistyössä toimijoiden kanssa toimintamalli, joilla asukkaita ja muita sidosryhmiä, kuten katujen liiketilojen toimijoita voidaan kannustaa ja sitouttaa oman elinympäristön parantamiseen, käyttöön ja hoitamiseen. Toimintamallin ajatuksena on jakaa vastuuta kaupungin ja toimijoiden välillä esimerkiksi siten, että kaupunki maksaa tarvittavat materiaalit (esim. kausi-istutukset) ja muut toimijat vastaavat toimenpiteen toteuttamisesta ja ylläpidosta.
- 2 Tiivistetään yhteistyötä merkittävimpien sidosryhmien kanssa kävelyn ja kaupunkielämän olosuhteiden kehittämiseksi. Tunnistettuja sidosryhmiä ovat ainakin vanhus- ja vammaisneuvostot, kauppiaasyhdistykset ja Tampere tunnetuksi ry.

VASTUUTAHOT

- 1 **KAMU-tiimi**, LISU, VIHU, Keskustahanke
- 2 **LISU**, KITO, Keskustahanke

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

20. Julkisen tilan monipuolinen käyttö

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Laaditaan tapahtumapaikkakortisto eri kokoisille tapahtumille sopivista keskustojen ulkopaikoista ja niissä olevista tiloista. Lisäksi laaditaan opas pienten kaupunkitapahtumien järjestämisen helpottamiseksi. Uusista aineistoista laaditaan selkeää viestintämateriaalia, jolla kannustetaan kaupunkitapahtumien järjestämiseen.
- 2 Kannustetaan katutilan vuokrausta terassi- ja myyntikäyttöön jatkamalla kevennettyä lupakäsittelyä ja selkeyttämällä ohjeita ja niiden löytymistä kaupungin internet-sivuilta.

VASTUUTAHOT

- 1 **Tapahtumatiimi**, KATIVA, TIHA, VIHU, Viestintä
- 2 **Vetovoima ja edunvalvonta**, TIHA, RAVA

21. Kävelykartat

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

Tehdään erilaisista kävelyreiteistä karttoja. Kartoilla näytetään reitin vaativuus (kuten korkeuserot ja portaat) ja reitin varrella olevat kiinnostavat kohteet. Kävelykartat laitetaan saataville digiversioina kaupungin internet-sivuille ja Tampere.Finland-sovellukseen. Tiedotetaan kartoista.

VASTUUTAHOT

LISU, VIHU, Keskustahanke, LIINU, Kulttuurin palveluryhmä, PATE, Suhdetoiminta ja markkinointi -tiimi, Viestintä, Visit Tampere

22. Kävelyn ja kaupunkielämän katsaus

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

Julkaistaan joka toinen vuosi kävelyn ja kaupunkielämän katsaus ja osallistutaan joka toinen vuosi julkaistavaan seudulliseen kävely- ja pyöräilykatsaukseen. Katsauksessa raportoidaan kävelyn ja oleskelun määrien, olosuhteiden ja mielipiteiden kehitystä sekä tehtyjä ja tulevia toimenpiteitä seurantaan ja kyselyihin perustuen.

VASTUUTAHOT

LISU, Keskustahanke, Viestintä, Tietojohtaminen

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

6.4 Seuranta

Kävelyn ja kaupunkielämän määrien, toimintojen, olosuhteiden, resurssien ja käyttäjien tyytyväisyyden seuranta on olennainen tekijä kävelyille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa ja sen todentamisessa. Ilman seurantaan perustuvaa tietoa on vaikea tehdä laadukkaita suunnitelmia, ohjelmoida ja priorisoida parantamishankkeita, osoittaa aikaan saatuja vaikutuksia tai suunnitella resurssien viisasta käyttöä. Seurantatietoa tarvitaan lisäksi viestintään ja tietoon perustuvaan päätöksentekoon.

Nykyisin kävelyn ja kaupunkielämän seuranta koostuu pääosin jalankulun liikennelaskennoista, paikkatietopohjaisesta olosuhteiden seurannasta sekä liikkumistottumusten ja mielipiteiden selvittämisestä. Seurannan kehittämisen toimenpiteillä pyritään lisäämään tietoa erityisesti oleskelun ja kaupunkielämän olosuhteista ja toteumasta, kävelyn määristä ja virroista ja hankkeiden vaikutuksista. Lisäksi halutaan parantaa seurannan säännöllisyyttä ja jatkuvuutta sekä käytettävien menetelmien luotettavuutta. Tärkeänä osana seurantaa on myös kaupungin infraomaisuus- ja kustannustietojen ylläpito.

23. Kävelyvirtojen seuranta

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Lisätään ja kehitetään kaikkien kulkumuotojen liikennemäärien seuranta siten, että määrien perusteella voidaan tehdä alustavia arvioita ydinkeskustaan saapuvan liikenteen kulkumuoto-osuuksista (kestävän liikkumisen indeksi).
- 2 Tehdään ennen-jälkeen laskentoja systemaattisesti parannushankkeiden yhteydessä.
- 3 Määritetään kävelyvirtojen seurantapisteen sijainnit kävelyn tärkeimmillä reiteillä ydinkeskustassa ja vaihteittain lisääntyen myös aluekeskuksissa.
- 4 Päätetään käytettävät seurantamenetelmät, hankitaan niihin tarvittavat laitteet ja suoritetaan laskennat. Osallistutaan aktiivisesti kävelyvirtojen seurantamenetelmien kehittämiseen.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU, NYSSE, PATI, PATE
- 2 TEKSU, LISU
- 3 LISU, Keskustahanke, VIHU
- 4 LISU, PATE, PATI, BusinessTampere, Suhdetoiminta ja markkinointi -tiimi

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

24. Kaupunkitilan ja sen käytön seuranta

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Aloitetaan oleskelun määrien, toimintojen, käytetyn ajan ja vaihtelun säännöllinen seuranta ydinkeskustassa. Määritetään seurantavastuut ja kustannusjako sekä käytettävät menetelmät, seurattavat kohteet ja ajankohdat.
- 2 Aloitetaan kaupunkielämän tarjoaman (esim. tapahtumaluvat, terrassiluvat, myyntikärryt) seuranta. Päätetään seurattavat toiminnot ja seurantamenetelmät.
- 3 Seurataan kaupunkirakenteen tilaa sekä keskustan ja aluekeskusten kivijalan toimintoja 3–4 vuoden välein. Kehitetään kävelyn ja kaupunkielämän edellytysten kannalta olennaisia tilannekuva-analyyseja.
- 4 Toteutetaan keskustan asiointitutkimus 2–3 vuoden välein keskustan elinvoiman ja keskustassa asioivien kulkumuodon selvittämiseksi.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU, Keskustahanke, PATE, BusinessTampere, Suhdetoiminta ja markkinointi -tiimi
- 2 LISU, Keskustahanke, TIHA, Tapahtumatiimi
- 3 YKA, Keskustahanke
- 4 LISU, Keskustahanke

25. Liikkumistottumusten seuranta

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Selvitetään liikkumisen perustunnusluvut kahden vuoden välein.
- 2 Osallistutaan kolmen vuoden välein toteutettavaan seudulliseen koulumatkakyselyyn ja hyödynnetään sen tuloksia.
- 3 Selvitetään kuntalaisten tyytyväisyyttä kävelyn ja oleskelun olosuhteisiin 2–3 vuoden välein otospohjaista kyselyä vastaavalla menetelmällä.

VASTUUTAHOT

- 1 LISU
- 2 Seututsto, LISU, Perusopetus
- 3 LISU

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

26. Infraomaisuus- ja kustannustietojen seuranta

TOIMENPITEEN SISÄLTÖ

- 1 Päivitetään infraomaisuusrekisterin tiedot säännöllisesti: tietojen keräämisen, ylläpidon ja käytön menettelytavoista sovitaan.
- 2 Sovitaan kävely- ja pyöräliikenneinfran rakentamisen kustannusten laskennassa käytettävistä kustannusjaottelun osa-alueista, menetelmistä ja vastuista ja tehdään järjestelmiin tarvittavat muutokset. Sovittu kustannusjaottelu otetaan käyttöön kustannuslaskennassa, urakkatarjouksissa ja seurannassa. Vaikutetaan valtakunnallisen IHKU-järjestelmän kehittäjiin, jotta IHKUun saadaan vastaavat muutokset.

VASTUUTAHOT

- 1 IOH, PATI, PATE, LISU, TEKSU, VIHU
- 2 HATA, TEKSU, RARY, IOH, LISU, Tietohallinto, YKA

Yhteinen pyöräliikenteen ohjelman kanssa

7. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Ohjelmassa on määritetty viisi tavoiteteemaa, joiden alla on useita alatavoitteita (sivut 9–13). Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa on esitetty arvio siitä, kuinka ohjelmaan valitut toimenpiteet tukevat kutakin tavoiteteemaa ja siihen liittyviä alatavoitteita.

Toimenpiteiden vaikutukset on arvioitu asiantuntijatyönä kolmiportaisella asteikolla: toimenpide tukee tavoitteen toteutumista merkittävästi, toimenpide tukee tavoitteen toteutumista jonkin verran tai toimenpiteellä ei ole vaikutusta tavoitteen toteutumiseen. Arvioita tehtäessä on otettu huomioon pääasiassa toimenpiteen suorat vaikutukset jokaiseen tavoiteteeman alla mainittuun alatavoitteeseen.

Merkinnät ++ Toimenpide tukee tavoitteen toteutumista merkittävästi + Toimenpide tukee tavoitteen toteutumista jonkin verran □ Toimenpiteellä ei vaikutusta tavoitteen toteutumiseen	Jalat alle ja menoksi Liikenne- ja liikumis-kulttuurin edistäminen	Paljon syitä tulla ja jäädä Houkutteleva kaupunkiympäristö ja palveluiden sekä paikkojen verkosto	Kaupunki suunnitellaan kävelijälle Toimivaa kävelyympäristöä tukevat suunnitteluratkaisut	Kävellen kesät ja talvet Toimiva kävely-ympäristö ympäri vuoden	Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä Yhteissuunnittelu
Ohjeet ja toimintamallit					
1. Kävelyn suunnitteluohjeet	+	+	++	+	+
2. Kaupunkivihreän suunnitteluohjeet ja -prosessi	+	++	++	+	+
3. Kävely-ympäristöjen aktiiviset julkisivut	+	++	+		++
4. Fyysisen ympäristön kokeilut	+	+	+	+	++
5. Talvikaupunkiohjelma	+	+		++	+
6. Henkilöresurssit	++			++	++
7. Määrärahat		+	+	+	++

Merkinnät ++ Toimenpide tukee tavoitteen toteutumista merkittävästi + Toimenpide tukee tavoitteen toteutumista jonkin verran □ Toimenpiteellä ei vaikutusta tavoitteen toteutumiseen	Jalat alle ja menoksi Liikenne- ja liikumis-kulttuurin edistäminen	Paljon syitä tulla ja jäädä Houkutteleva kaupunkiympäristö ja palveluiden sekä paikkojen verkosto	Kaupunki suunnitellaan kävelijälle Toimivaa kävelyympäristöä tukevat suunnitteluratkaisut	Kävellen kesät ja talvet Toimiva kävelyympäristö ympäri vuoden	Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä Yhteissuunnittelu
Fyysinen ympäristö					
8. Kävelyn tavoiteverkko ja toteutusohjelma	+	+	++		+
9. Aukioiden ja keskustan ranta-alueiden kehittäminen	+	++	+		+
10. Autoliikenteen rauhoittaminen keskustoissa ja asuinalueilla	++	+	++		+
11. Ulkoilu- ja virkistysreittien käyttöperiaatteet			+	++	+
12. Kävelyreittien opastus	++	+	++		
13. Kävelyreittien talvihoidon laatu	+			++	
14. Tilapäisten liikennejärjestelyjen esteettömyys	+			++	
15. Työmaiden valvonta	+			++	
16. Katujen ja aukioiden puhtaanapito	+	++		++	

Merkinnät ++ Toimenpide tukee tavoitteen toteutumista merkittävästi + Toimenpide tukee tavoitteen toteutumista jonkin verran □ Toimenpiteellä ei vaikutusta tavoitteen toteutumiseen	Jalat alle ja menoksi Liikenne- ja liikumis-kulttuurin edistäminen	Paljon syitä tulla ja jäädä Houkutteleva kaupunkiympäristö ja palveluiden sekä paikkojen verkosto	Kaupunki suunnitellaan kävelijälle Toimivaa kävely-ympäristöä tukevat suunnitteluratkaisut	Kävellen kesät ja talvet Toimiva kävely-ympäristö ympäri vuoden	Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä Yhteissuunnittelu
Viestintä ja vuorovaikutus					
17. Kävelyn viestintä ja markkinointi	++	+			+
18. Aktiiviset koulumatkat	++				+
19. Asukas- ja sidosryhmäyhteistyö		+			++
20. Julkisen tilan monipuolinen käyttö		++	+	+	++
21. Kävelykartat	+	++			
22. Kävelyn ja kaupunkielämän katsaus	++				++
Seuranta					
23. Kävelyvirtojen seuranta	++	+	+		
24. Kaupunkitilan ja sen käytön seuranta	++	+	+		
25. Liikkumistottumusten seuranta	++	+	+		
26. Infraomaisuus- ja kustannustietojen seuranta			+		+

8. OHJELMAN JA TAVOITTEIDEN SEURANTA

Seurannan kehittäminen

Toimenpiteisiin on kirjattu ohjelman teon aikana tunnistettuja kävelyn ja kaupunkielämän seurantaan liittyviä kehittämistarpeita. Näiden toimenpiteiden toteuttaminen on ensiarvoisen tärkeää säännöllisen ja kattavan seurannan onnistumiseksi. Lisäksi Tampereen kaupunkioorganisaation sisällä on tunnistettu tarve seurantatietojen laajemmalle jakamiselle yli yksikkörajojen ja seurantatiedon laajemmalle hyödyntämiselle. Yhteistyötä ja vuorovaikutusta yksiköiden välillä tulisi lisätä, jotta kaupungin hankkimat seurantatiedot ja yksiköissä laaditut analyysit olisivat kaikkien yksiköiden tiedossa ja hyödynnettävissä.

Seurantaan liittyvien kehittämistoimenpiteiden toteuttamisen lisäksi tulee seurata ohjelman toimenpiteiden toteutumista sekä sitä, ollaanko kävelyn sijoitetuilla investoinneilla ja toteutuilla toimenpiteillä menossa kohti ohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Tavoitteiden seuranta

Kullekin ohjelman tavoiteteemalle määritettiin seurantamittareita, joiden arvot kootaan yhteen kerran vuodessa. Sivun 39 taulukossa esitetyt mittarit perustuvat Tampereen seudun käve-

lyn ja pyöräilyn seurantasuunnitelmassa (2015) määritettyihin mittareihin, joita täydennettiin erityisesti oleskelun ja kaupunkielämän kehitystä kuvaavilla tunnusluvuilla.

Osaa määritellyistä mittareista seurataan Tampereella jo tällä hetkellä, mutta joidenkin mittareiden seurantamenetelmää tulee kehittää tai luoda kokonaan uusi menetelmä. Esimerkiksi oleskelusta tai erilaisten julkisten kaupunkitilojen käytöstä ei ole aiemmin tehty systemaattista seurantaa, ja vaihtoehtoisia menetelmiä seurantatiedon keräämiseksi on useita. Koska määriteltyjen mittareiden nykytilan tietoa ei ollut kattavasti saatavilla, ei mittareiden tavoitetason määrittely ollut mielekästä. Tavoitteena on, että kullekin mittarille asetetaan tavoitetaso kun seurantasuunnitelma seuraavan kerran päivitetään ja seurantatietoa uusien tunnuslukujen osalta on jo saatu kerättyä.

Ohjelman toteutumisen seuranta

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman toteutumista seurataan kaupunkiympäristön sekä elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueiden johtoryhmissä kerran vuodessa. Johtoryhmässä kä-

sitellään seurantamittarien arvojen kehittymistä ja toimenpideohjelman toteutumisen tilannetta.

Yhdyskuntalautakunnalle ja liikennetoimikunnalle kerran vuodessa esiteltävään katsaukseen liikenteen kehittymisestä sisällytetään merkittävimmät havainnot kävelyn kehityksestä.

Seurannan tuloksista viestiminen

Seurannan tuloksista viestiminen päättäjille, toimihenkilöille, asukkaille sekä muille sidosryhmille on oleellinen osa kävelyn ja kaupunkielämän edistämistyötä. Selkeästi havainnollistetun seurantatiedon avulla on helpompi perustella uusien hankkeiden suunnittelua ja toteutusta ja myötävaikuttaa siten kävelyn ja kaupunkielämän tuleviin investointeihin. Toimenpiteessä 22 esitetäänkin laadittavaksi joka toinen vuosi Kävelyn ja kaupunkielämän katsaus, jonka avulla viestitään kävelyn ja oleskelun määrien, olosuhteiden ja asukkaiden mielipiteiden kehittymisestä sekä tehdyistä ja tulevista toimenpiteistä. Katsaus viedään tiedoksi yhdyskuntalautakuntaan, elinvoima- ja osaamislautakuntaan sekä sivistys- ja kulttuurilautakuntaan.

Jalat alle ja menoksi Liikenne- ja liikkumiskulttuurin edistäminen	Mittari Kävelyn kulkutapaosuus Tampereella	Lähde Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus (HLT)	Seurantatiheys Neljän vuoden välein	Luokitus Vakiintunut mittari
	Kävelymatkan keskipituus	Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus (HLT)	Neljän vuoden välein	Vakiintunut mittari
	1–2 kilometrin pituisten automatkojen osuus tamperelaisten tekemistä matkoista	Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus (HLT)	Neljän vuoden välein	Vakiintunut mittari
	Kävelyindeksi	Laskennat	Kerran vuodessa	Kehitettävä mittari
	Koululaisten itsenäisesti kävellessä tekemien matkojen osuus kaikista koulumatkoista	Koulumatkakysely	Kolmen vuoden välein	Vakiintunut mittari
	Tyytyväisyys Tampereeseen kävelykuntana	Kävelybarometri/Liikennebarometri	2–3 vuoden välein	Uusi mittari
Paljon syitä tulla ja jäädä Houkutteleva kaupunkiympäristö ja palveluiden sekä paikkojen verkosto	Mittari Kävelijöiden osuus keskustaan saapuvista	Lähde Keskustan asiointitutkimus	Seurantatiheys 2–3 vuoden välein	Luokitus Vakiintunut mittari
	Kävelijöiden osuus keskustan kokonaisostovoimasta	Keskustan asiointitutkimus	2–3 vuoden välein	Vakiintunut mittari
	Istuinmahdollisuuksien määrä ja käyttöaste keskustoissa (terassit, penkit, toissijaiset istuinpaikat)	Uusi mittari	Kerran vuodessa	Uusi mittari
	Yritysten tyytyväisyys ydinkeskustan kehittämiseen	Keskustan asiointitutkimus	2–3 vuoden välein	Kehitettävä mittari
	Keskustaan saapuvien viipymä viikonloppuna tai tapahtumien aikaan	Teliadata	Kerran vuodessa	Uusi mittari
	Tapahtumalupien määrä	Lupapiste.fi	Kerran vuodessa	Kehitettävä mittari
	Keskustan elinvoimaluku	Keskustojen elinvoimalaskenta (EKK ry.)	Kerran vuodessa	Vakiintunut mittari
Kaupunki suunnitellaan kävelijälle Toimivaa kävely-ympäristöä tukevat suunniteluratkaisut	Mittari Toteutetut infrastruktuurin parantamistoimenpiteet	Lähde Oman toiminnan seuranta/RARY	Seurantatiheys Kerran vuodessa	Luokitus Kehitettävä mittari
	Koettu (liikenne)turvallisuus jalankulkijana	Kävelybarometri/Liikennebarometri	2–3 vuoden välein	Uusi mittari
	Käveltävän kaupunkirakenteen edellytykset, esim. käveltyvyysindeksi, sekoittuneisuustarkastelu tai 15 min kaupungin saavutettavuusanalyysi	Yleiskaavoitus	Neljän vuoden välein	Uusi mittari
	Tyytyväisyys kävelyreittien laatutasoon	Kävelybarometri/Liikennebarometri	2–3 vuoden välein	Uusi mittari
Kävellessä kesät ja talvet Toimiva kävely-ympäristö ympäri vuoden	Mittari Tyytyväisyys kävely-ympäristön miellyttävyyteen	Lähde Kävelybarometri/Liikennebarometri	Seurantatiheys 2–3 vuoden välein	Luokitus Uusi mittari
	Tyytyväisyys kävelyreittien talvikunnossapitoon	Kävelybarometri/Liikennebarometri	2–3 vuoden välein	Uusi mittari
	Liikuntaesteisten tyytyväisyys liikkumismahdollisuuksiinsa	Kävelybarometri/Liikennebarometri	2–3 vuoden välein	Uusi mittari
Kävelijän kaupunki tehdään yhdessä Yhteiskehittäminen	Mittari Toteutuneiden kokeilujen määrä	Lähde Uusi mittari	Seurantatiheys Kerran vuodessa	Luokitus Uusi mittari
	Käynnissä olevat T&K-hankkeet	Oman toiminnan seuranta /LISU, Keskustahanke	Kerran vuodessa	Kehitettävä mittari
	Yritysten tyytyväisyys ydinkeskustan kehittämiseen	Keskustan asiointitutkimus	2–3 vuoden välein	Kehitettävä mittari

9. LÄHTEET

Liikenne- ja viestintäministeriö (2018). Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma.

Liikenne- ja viestintäministeriö (2021). Fossiilittoman liikenteen tiekartta.

Liikennevirasto (2018). Henkilöliikennetutkimus 2016, suomalaisten liikkuminen (HLT 2016).

Tampereen kaupunki (2017). Tampereen keskustan strateginen osayleiskaava – selostus. Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen.

Tampereen kaupunki (2017). Kantakaupungin yleiskaava 2040 – selostus. Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen.

Tampereen kaupunki (2020). Hiilineutraali Tampere 2030.

Tampereen kaupunki (2021). Kantakaupungin vaiheyleiskaava, valtuustokausi 2017–2021 – selostus. Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen.

Tampereen kaupunki (2021). Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma 2030 SUMP.

Tampereen kaupunki (2021). Tekemisen kaupunki. Tampereen strategia 2030.

Tampereen kaupunkiseutu (2015). Kävelyn ja pyöräilyn seuranta Tampereen kaupunkiseudulla.

Tampereen kaupunkiseutu (2021). Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2.0

Työ- ja elinkeinoministeriö (2017). Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030.

Valtioneuvosto (2021). Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032.

Tampere askeleen edellä.
Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030

Tampereen kaupunki. Kaupunkiympäristön palvelualue.
Julkaisu 1/2022
ISBN 978-952-371-031-3 (Verkkójulkaisu)
ISSN 2489-7965 (Verkkójulkaisu)

Valokuvat VisitTampere / Laura Vanzo ellei toisin mainita

Hyväksytty kaupunginhallituksessa 12.9.2022.